המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

אי רבי ישמעאל אפילו יחדו נמי. וא"ת מנ"ל י"ל מדנקט טלה וסלע דסתם טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה למרעה וסתם סלע יחדו לו מקום בכים וגם כים יחדו לו מקום בתיבה ולכך פריך נמי בסמוך לר"ע אפילו לא יחדו נמי: **שנטלה** והגביהה ע"מ לגוזלה כו'. והיינו חסרון שהכל גוזל ונטל לצורך עצמו: **שנטלה** ע"מ לשלוח בה יד. פי' ליטול מקצת אע"פ שלא נטל אותה מקצת חייב כדאמר בשלהי פרקין (דף מד.) לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביה ליטול אע"פ שלא נטל אבל למ"ד ע"מ לגוזלה דבעי חסרון אם הגביה ליטול קצת אינו חייב עד שיטול המקצת כיון דבעי חסרון וקשה דבשלהי פרקין קאמר אפי' למ"ד בעי חסרון מודה בחבית אם הגביה אע"פ שלא נטל חייב דאיתא ליה דתיהוי כולה בסים להאי רביעית ומתני' בחבית איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו בשמן דלא מנטר פוכתא אגב אחמר: **ובא** זאב וטרף. בשעת משלחת זאביס ורבי יהודה היא דאמר זאב אחד אוסם כפ' הפועלים (לקמן דף נג:): **הא** שקלינהו. לרבי ישמעאל פריך דאמר לא בעינן דעת בעלים כפרש"י: **הא** לא משכה. דאע"ג דעודן עליה לא קיימא כרשותיה להתחייב באונסיה עד שימשוך כדאמר במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית אינו חייב אלא דמי רביעית כיון דלא הגביה את החבית ומשני שהנית מקלו ותרמילו עליה כל כך במחוק עד שרצתה לפניו:

דיקא נמי דקתני שהכישה. וא"ת בפ"ק דקדושין (דף כב:) תניא אם שהכישה במקל ורצתה לפניו דלקרי משיכה ולא היא שהכשה וי"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה מכירתו בדבורו שייך למיתני הכישה אבל הכא דאיירי ברועה שהבהמה מכירתו ואזלה מחמת דבורו לא שייך למיתני שהכישה:

לומר

לריך דעת בעליס. ואם לא הודיעם חייב באחריותם אם מת או נגנב דמדקליה קס ליה ברשותיה והשבה בלא ידיעה לאו השבה היא: **דמקומה היא.** וכיון דבאותו מקום החזירה חזרה גמורה היא: **אפילו לר"ע.** תירוצא הוא: **תרגמה רבי יעקב.** דתיקו כולה כחד תנא וכתרי טעמי. דיש שהחזירה למקומה דכל מקום שהחזירה מקומה היא דהא לא יחדו לה מקום ויפיא שהחזירה למקום שאינה מקומה כדמסייס במסקנא. דהא דמסקינן בסיומא ויפיא שהניחה במקום שאינה מקומה אתרצתא דבולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת ומשום דהניחה חוץ למקומה לא הוי חזרה וכגון שנטלו מתחלה על מנת לגוזלה והיינו לגרבו דמתניתין דאילו לשחלה בעלמא ולאשמעינן כיון דלגזילה הוא סגי לה בהשבה כל דהו וכל מקום שהניחה פטור באונסין אבל משום דגזילה הוא ובגזילה כתיב והשיב[ז] וזה שהניחה למקום שלא יחדו לה בעלים לא הוי' השבה: **ור' נתן תרגמה.** דאפילו לא נטלה על מנת לגזילה כו' אלא על מנת לשלוח בה יד וליטול מקצתה ולא נטל אפ"ה קמה ליה ברשותיה כולה והוא לה גזילה ובעינן השבה ובמקום שאינו מקומה לאו השבה היא. ורב ששת לא שביק דליפיימו לתירוצייהו ואתקיף מידי נטלה קתני כו' ומיהו קיומא דמילתא דמסקנא ויפיא שהניחה במקום שאינו מקומה אבולהו קאי: **שליחות יד.** שחייבו הכתוב עליו אפילו נאנסה כדכתיב (שמות כב) ומת או נשבר או נשבה [וגו'] שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו' דמשמע הא שלא נתחייב שוב במיתתה ובשנייתה: **לריכה חסרון.** לא הוי שליחות יד להעמידה ברשותו אלא מ"מ חסרה: **מידי נטלה קתני.** דמשמע שנטלה לעצמו: **טלטלה קתני.** לתשמיש בעצמה משמע לגרבו דמתני': **אלא כגון שטלטלה להכיא עליה גוזלות.** לעצות עליה כדרך קוים ליטול גוזלות מקן גבוה ואפ"ה הוא גזילה למיקס ברשותיה עד דעביד השבה דקסבר שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוא: **וכולה ר' שמעאל היא.** דשניהם דבולהו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדרב ששת: **ויפיא שהניחה במקום שאינה מקומה.** אבל דישא כל מקום שהניחה מקומה הוא: **ור' יוחנן.** דאמר לעיל מאן דתמרגם לי כו': **הניחה במקומה משמע.** הלכך לא מיתוקמא כרבי ישמעאל: **שליחות יד.** שחייבו הכתוב עליו ואפי' נאנסה כדכתיב או נשבר או נשבה וגו' שבועת ה' תהיה אם לא שלח ידו דמשמע הא אם שלח נתחייב שוב במיתתה ובשנייתה: **לריכה חסרון.** וכל זמן שלא חסרה לא קמה ברשותיה להתחייב באונסיה: **ואב.** טורף. ונשא הטרף לאורו: **ארי.** אינו טורפה אלא דורסה במקומה ואוכלה: **פטור.** דאונסין הינהו. ואי משום דהנית עדרו ופטיעה היא מוקמינן לה דעל בעידנא דעיילי אינשי כדאמרינן בהשוכר את הפועלים (לקמן נג:) א"נ דשמע קול אריה ועל: **הא שקלינהו.** ואי נמי שליחות יד חשיבא הא הדר אהדרה כשנטלו הימנו ואנן מוקמינן לעיל[ח] סתם מתני' כרבי ישמעאל דאין לריך דעת בעלים: **הא לא משכה.** בשליחות יד כדי לקנותה ומטלטלין אינן נקנין אלא במשיכה לא בתקח אלא לענין גזל ולא לענין שליחות יד כדתנן במתני' (לקמן דף מג:) הטה את החבית ונטל ממנה רביעית יין אין משלם אלא רביעית אלמא בעינן דליקנייה כו': **ואמר רב שמואל** גרסינן: **שהכישה במקל.** כשנתנו עליה ורצתה זו היא משיכה משעקרה יד ורגל על ידו: **והא לא חסרה.** לאו פירכא היא אלא מסקנא ויפיא הוא למילתיה דאמר תסתיים דרב הוא דאמר אין לריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכישה ורצתה לפניו. ואי קשיא דלמא הא דהנית מקלו ותרמילו חיובא לאו משום שליחות יד הוא דליכני חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כי ההוא דלעיל דחבית לא היא דכי אמרינן בשומרין שאלה שלא מדעת בדבר שאינו כיסו ומיסר ממנה אבל בעלי חיים המכחישים ממנה מלאכה תחלתו שליחות יד היא: **שהכחישה.** בהכאתו דהיינו חסרון: **דיקא נמי.** דהכחישה קאמר רב מדנקט הכשת מקל דמכה חזקה היא: **ומדרב סבר לריכה חסרון.** דהא דייקינן מדנקט מקל: **לוי.** בר פלוגתיה סבר אין לריכה חסרון: **משונה שליחות יד כו'.** כלומר אינה דומה לזו שזו נאמרה לגורן ולא משמע אלא בחסרון אבל של שומר שכר נאמרה שלא לגרסה ונלמד שאינה לריכה חסרון:

[א] צריך דעת בעלים אי רבי ישמעאל מאי איריא לא יחדו אפילו יחדו נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יחדו דמקומה הוא אלא אפילו לא יחדו דלאו מקומה הוא לא בעינן דעת בעלים אימא סיפא יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה לצרכו חייב לצרכה פטור אתאן לר"ע דאמר בעינן דעת בעלים אי ר"ע מאי איריא יחדו אפילו לא יחדו נמי [ב]לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לא יחדו דלאו מקומה הוא אלא אפילו יחדו נמי דמקומה הוא בעינן דעת בעלים רישא רבי ישמעאל וסיפא ר"ע [ג]אין [ד]דא"ר יוחנן מאן דמתרגם לי חבית אליבא דחד תנא [ה]מובלנא מאניה בתריה לבי מסותא תרגמה רבי יעקב בר אבא קמיה דרב שנטלה על מנת לגוזלה תרגמה ר' נתן בר אבא קמיה דרב שנטלה ע"מ לשלוח בה יד במאי קמיפלגי [ו]בשליחות יד צריכה חסרון מאן דאמר לגוזלה קסבר שליחות יד צריכה חסרון ומ"ד לשלוח בה יד קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון מתקיף לה רב ששת מידי נטלה קתני טלטלה קתני אלא אמר רב ששת הכא במאי עסקינן [ז]כגון שטלטלה להביא עליה גוזלות וקא סבר [ח]שואל שלא מדעת גזלן הוי וכולה רבי ישמעאל היא וסיפא שהניחה במקום שאינה מקומה ור' יוחנן הניחה במקומה משמע [ט]איתמר רב ולוי חד אמר שליחות יד צריכה חסרון וחד אמר [י]שליחות יד אינה צריכה חסרון תסתיים דרב הוא דאמר שליחות יד אינה צריכה חסרון דתניא[יא] [יב]רועה שהיה רועה עדרו והניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס פטור הניח מקלו ותרמילו עליה חייב והוינן בה משום דהניח מקלו ותרמילו עליה חייב הא שקלינהו [יג] אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה אמר רב בעודן עליה וכי עודן עליה מאי הוי הא לא משכה ואמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב שהכישה במקל ורצתה לפניו והא לא חסרה אלא לאו ש"מ קסבר שליחות יד אינה צריכה חסרון אימא שהכחישה במקל דיקא נמי [יד]דקתני שהכישה במקל ש"מ ומדרב סבר שליחות יד צריכה חסרון לוי סבר שליחות יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא דלוי א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן נהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר שכר משליחות יד האמורה בשומר חנם ואני

[ב] שחייב אם שלח בו יד למה כתב עוד שליחות יד בשומר שכר אלא ללמד שאפי' שליחות יד בלא חסרון

[ג] רישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא. אמר ר' יוחנן מאן דמתרגם ליה חבית אליבא דחד תנא וכו' פי' אמר ר' יוחנן מי שיפרש לי

מסורת הש"ס

[א] סנהדרין סב:, [ב] (עירובין מז:), [ג] (לקמן מג:), [ד] (שם), [ה] (לקמן מג: [כ"כ פת.]), [ו] (קדושין מא), [ז] (לקמן נג: [ע"ש]) קו. (ע"ש), [ח] ני' ר"מ לאמר, [ט] (ויקרא הו), [י] (שמות כב), [כ] (דף מ:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' הא שקלינהו ראמר ר"נ:

גליון הש"ס

גמ' אין דאר"י. פי' שנת דף פו ע"ב קידושין דף סג ע"ב מנחות דף נה ע"א: רש"י ד"ה הניחה במקומה בי' ברבי ששעאל. עי' שבת דף פו ע"א ברש"י ד"ה ומאן דמוקי:

מוסף רש"י

לבי מסותא. מרתן, כמו מסחותא, וירמז מתרגמין ואמתי (סנהדרין סב:). **ובא זאב וטרף ובא ארי ודרס.** אחי דרכו לדרוס הבהמה במקום שמוצאה ודרך זאב לעוררה מיד ולהוליכה למקום שהוא כמוה ושם הורגה (לקמן צג:).

רבינו חננאל

ומקשי' אי הכי יחדו להאי חבית הבעלים מקום [נמי] דהא שמעינן ליה לר' ישמעאל דאומר הגונב סלע מן הכים והנה יחדו הבעלים להאי סלע מקום בכים ואמר ר' ישמעאל יחזיר למקום שגנב ואין צריך דעת בעלים ואי אמאי קתני ולא יחדו לה בעלים דשמעינן מינה דדוקא לא יחדו הא יחדו לא. ופרקי' לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה באותו מקום דודאי פטור דהא החזירה במקומה וכיון שהחזירה במקומה כלא טלטלה דמי אלא אפי' לא יחדו לה בעלים מקום דלאו במקומה מחזירה פטור. אוקימנא אליבא דר' ישמעאל בין יחדו לה הבעלים מקום בין לא יחדו לה הבעלים מקום כיון שהחזירה למקומה אם נשברה פטור הוא. אי הכי אימא סיפא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה לצרכה פטור לצרכו חייב אמאי חייב והא משהניחה קתני ויש מי שמפרק בשהניחה במקום שאינו מקומה. ור' יוחנן אמר הניחה במקומה משמע. ופרקי' סיפא אתאן לר' עקיבא דאמר צריך דעת בעלים הלכך לצרכו חייב. ומקשינן אי סתמי' רבי עקיבא היא למה ליה יחדו לה בעלים מקום אפי' לא יחדו אמר ר' עקיבא צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן העדר וכו' הנה לא יחדו בעלים מקום לטלה וחצריך ר' עקיבא בהחזרה דעת בעלים כו'. ועמדה

רבינו חננאל (המשך)

משנתינו זו המפקיד חבית אצל חבירו וכו' ויעמידה אי אליבא דר' ישמעאל אי אליבא דר' עקיבא סיפא ורישא בחד תנא אני מוליך לו כליי אחריו לבית המרחץ כי הוא כמו רב ואני תלמיד שנמצאתי משמשו כתלמיד לרב. ובא רב יעקב בר אבא לאוקמה למתני' בנוטלה על מנת לגזולה. ורב נתן בר יעקב מוקמה בנוטלה על מנת לשלח בה יד וכולה ר' ישמעאל. ודחה רב ששת טעם שניהם ואמר מידי במתני' קתני נטלה דליישמעינן נטלה לגזלה או לשלח בה יד טלטלה קתני ואין בלשון טלטול לא לשון גזילה ולא שילוח בה יד. אלא אמר רב ששת בגון שטלטלה לעמוד עליה ולפשוט ידו בתוך הקן ליטול גוזלות וסבר האי תנא שואל שלא מדעת בעלים גזלן הוי וכולה ר' ישמעאל היא ויפיא שהניחה במקום שאינה מקומה לפיכך תנן לצרכו חייב. ור' יוחנן אמר סיפא דרועה עדרו ובא זאב וטרף ארי ודרס פטור פי' פטור הוא כי שוכר הוא והשוכר פטור מן האונסין. ואם הניח מקלו או תרמילו עליה פי' כיון שנשתמש בה כאילו גזלה וחייב באונסיה. ואקשי' עלה. ואוקמה רב בעודו עליה מקלו ותרמילו. ואמרי' והא לא משכה ופריק רב בגון שהכישה במקלו ורצתה לפניו. דייקי' מדלא קתני הנחינה בקול אלא הכישה במקל ש"מ שהכישה במקל והוכחשה דהיינו חיסרה ולפיכך חייב ש"מ דרב הוא דאמר שליחות יד צריכה חסרון ואם אין שם חסרון פטור באונסיה ולוי אמר שליחות יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא. אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בר נהוראי משונה שליחות יד האמורה בשומר שכר כלומר שומר חנם משליחות יד האמורה בשומר שכר כלומר שומר חנם דינו קל ושומר שכר דינו חמור שחייב בנגיבה ואבידה ואם שומר חנם שרינו קל חייב בו שליחות יד שומר שכר לא כל שכן שליחות יד בלא חסרון

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ד מהלכות גניבה הל' י ופיי' בהגהות ומיי"מ סמג עשין עא טור ש"ע מ"מ סי' שכה סעיף ה וסעיף ב וע"ש:

עח ב מיי' פ"ז מהל' שאלה ופקדון הלכה ט סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ו:

עט ג מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' יא סמג עשין עב טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ה:

פ ד מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' ח סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' שג סעיף י:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com